

practical significance; it carries out an in-deep analysis of the situation of legal regulation and the practice of the realisation of the principle of official ascertaining of all circumstances of the case in administrative legal proceeding in Ukraine. Critically analyzes provisions of existing legislation and judicial practice, domestic and foreign legal literature on the issues of administrative law. The article is devoted to the role and importance of the official ascertaining of all circumstances of the case in administrative court procedure in Ukraine. This gives author's understanding of the role and importance of the abovementioned principle in the development of administrative court procedure in Ukraine.

Key words: principles, principles of law, principles of court procedure, principles of administrative court procedure, principle of the official ascertaining of all circumstances of the case in administrative court procedure.

Отримано 4.03.2013

УДК 342.951:351.82

М. П. МАРЧУК

Макар Петрович Марчук, ад'юнкт Національної академії внутрішніх справ

КОНТРОЛЬ ТА НАГЛЯД У СФЕРІ ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМООВЛЕННЯ

Діяльність у сфері телебачення і радіомовлення потребує не тільки якісної нормативної бази, а й належної реалізації контролю та нагляду, зокрема: за виконанням обов'язків, покладених на телерадіоорганізації, інші суб'єкти інформаційної діяльності, здійснення над ними перевірок з боку публічної адміністрації, надсилання запитів до керівників таких організацій тощо. Крім того, без належного контролю в цій галузі значно ускладнюється процес притягнення до відповідальності порушників медійного законодавства. Тому вважаємо, що повне вивчення особливостей діяльності телерадіоорганізації можливе тільки при здійсненні комплексного аналізу контролю та нагляду в цій сфері відносин.

Питання визначення контролю та нагляду, зіставлення цих понять, варіації їх прояву вивчалися провідними дослідниками з позицій багатьох наук, в тому числі й фахівцями в галузі адміністративного права. Однак одностайної позиції в правовій доктрині все ще не вироблено.

Різні підходи до вивчення поставленої проблеми пропонуються у наукових здобутках В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурки, В. М. Бесчастного та ін. У працях згаданих правників хоч і по-різному трактується досліджувані поняття, однак усі вони наголошують на тому, що контроль та нагляд є невід'ємною складовою належної взаємодії між суб'єктами будь-якої сфери відносин. Проте стосовно телебачення і радіомовлення вивчення особливостей застосування контролю та нагляду фактично не здійснювалось, що підтверджує необхідність проведення окремого дослідження.

Метою статті є розробка власного підходу до визначення контролю та нагляду, висвітлення основних проблемних моментів пов'язаних з їх застосуванням щодо організацій телерадіомовлення, надання пропозицій щодо шляхів вирішення існуючих проблем, а також здійснення базової класифікації контролю та нагляду в розглядуваній сфері відносин.

Нині контроль став об'єктивною реальністю розвитку соціальної системи та певною мірою характерний для усякого суспільного ладу. Адже демократичні процеси, що відбуваються в усіх сферах нашого суспільства, починаючи із переосмислення ролі держави, кардинальних змін у структурі державної влади та економіки, вносять зміни і в розуміння необхідності контролю як об'єктивного явища їх подальшого розвитку¹. Водночас нагляд є важливою ознакою ліберально-демократичної моделі адміністративного права².

Але в ході розгляду специфічних рис контролю та нагляду нами виявлено значну кількість протиріч та неузгодженостей, які заважають здійсненню їх ґрунтовного аналізу.

Перший проблемний аспект стосується того, що на сьогоднішній день все ще не існує єдиної позиції щодо розрізнення чи ототожнення понять «контроль» і «нагляд» та виділення критеріїв, на основі яких це можна зробити.

У працях багатьох юристів терміни «контроль» і «нагляд» досить часто вживаються в якості синонімічних.

Зокрема, А. В. Міцкевич об'єднує поняття контролю та нагляду за дотриманням законів єдиним терміном «нагляд», наголошуючи, що нагляд здійснюється прокуратурою, судом, правоохоронними органами тощо³. Цієї ж позиції дотримується Д. М. Овсянко, зазначаючи, що деякі органи виконавчої влади можна назвати контрольно-наглядовими, оскільки в окремих випадках майже неможливо відокремити контрольні функції від наглядових⁴.

Непоодинокими є випадки ототожнення контролю та нагляду в законодавстві. Зокрема, яскравим прикладом можна вважати Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». У ньому зазначається, що «державний нагляд (контроль) – діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в межах повно-

важень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, прийняттого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища»⁵.

Однак у вітчизняній правовій доктрині існують також протилежні погляди.

Зокрема, В. М. Бесчастний вважає, що:

– контроль – система відносин між органами публічної влади, за якої контролюючий орган може скасовувати акти підконтрольного органу;

– нагляд – система відносин, за якої наглядовий орган може лише звернути увагу піднаглядного органу на його помилку і принаймні призупинити дію його акта, але скасовувати або виправляти повинен сам піднаглядний орган⁶.

Ще одну позицію висловлює Х. П. Ярмак, який вважає, що зміст контролю полягає у спостереженні за законністю і доцільністю діяльності, наданні їй оцінки з правових, соціально-політичних, організаційно-технічних та інших позицій. Але в багатьох випадках заради забезпечення свободи громадян, підприємств, організацій, їх захисту від надмірної державної опіки контрольні повноваження суб'єктів влади обмежуються правовими актами, які надають їм можливість здійснювати тільки нагляд. А коли між перевіряючими і тими, кого перевіряють, немає організаційної підпорядкованості, зведення контролю до нагляду є необхідним для запобігання втручання в оперативну діяльність суб'єктів, які не несуть відповідальності за її наслідки⁷.

Отже, незважаючи на те, що у визначеннях контролю часто фігурує слово «нагляд», не всі довідкові джерела називають терміни «контроль» і «нагляд» абсолютними синонімами.

Враховуючи ступінь аргументованості розглянутих вище позицій, ми вважаємо, що контроль у публічному адмініструванні доцільно розглядати у вигляді системи спостереження і перевірки фактичного стану об'єкта та процесу його функціонування з метою оцінки органами публічного адміністрування обґрунтованості й ефективності прийняття управлінських рішень і результатів їх виконання, виявлення відхилень від встановлених законодавством норм, а також усунення несприятливих наслідків шляхом безпосереднього втручання у діяльність підконтрольного суб'єкта та інформування про них інших компетентних органів.

У такому випадку контроль можна вважати дещо ширшим, ніж нагляд, тобто нагляд також можна розглядати як один із складових елементів контролю, як звужений контроль, але звужений лише щодо сфери свого застосування. Нагляд передбачає такий вплив, за якого піднаглядний суб'єкт чітко дотримується встановлених законодавством норм, а у разі виявлення їх порушень сам виправляє негативні наслідки на основі діючих нормативно-правових актів і пряме втручання в його діяльність контролюючого органу не є обов'язковим.

Таким чином, контроль та нагляд утворюють єдиний засіб публічного адміністрування, який проявляється по-різному залежно від необхідної міри впливу на певний суб'єкт.

Другим проблемним аспектом є відсутність чіткої класифікації контролю та нагляду у сфері телерадіомовлення.

Досить часто цей засіб публічного адміністрування поділяють лише на основі форм його здійснення. Такими є: аналіз, аудит, моніторинг, облік, оцінка, перевірка, ревізія, спостереження⁸. Щодо нагляду, то його, як правило, пов'язують із діяльністю прокуратури. Тому зазвичай виокремлюється лише прокурорський нагляд, який становить собою регламентовану прокурорським правом діяльність прокуратури щодо перевірки виконання законів та підзаконних нормативних актів державними і недержавними суб'єктами правовідносин. Формами реагування прокурора на встановлені у процесі нагляду порушення законодавства є протест прокурора, припис прокурора, подання прокурора, постанова прокурора⁹. Однак публічне адміністрування телебачення і радіомовлення включає в себе не тільки прокурорський нагляд за виконанням чинних в Україні законів (для планування та реалізації якого має залучатись прокуратура як орган, що за виконання законів), а й цілий ряд інших наглядових заходів, які реалізуються за допомогою спеціально створених державних органів, що володіють відповідними повноваженнями в цій сфері відносин¹⁰ і можуть проявлятися у різних формах. Наприклад, такими повноваженнями наділено Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення та її структурні підрозділи¹¹.

На нашу думку, більш доцільно класифікувати контроль та нагляд, спираючись на регульовані ними відносини в телерадіомовній галузі, виділяючи:

- 1) контроль та нагляд за ринком телекомунікацій;
- 2) контроль та нагляд за дотриманням законодавства, присвяченого телерадіомовленню в цілому, рекламній діяльності на теле- та радіоканалах, а також захисту суспільної моралі;
- 3) нагляд за реалізацією державної політики в сфері телебачення і радіомовлення та безпосередній контроль за діяльністю державних телерадіоорганізацій.

Здійснення контролю та нагляду за ринком телекомунікацій реалізується на основі декількох нормативних актів.

У рішенні НКРЗІ «Про затвердження Порядку здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій та визнання такими, що втратили чинність, деяких рішень НКРЗІ» від 13 грудня 2012 р. № 649 закріплено основні завдання державного нагляду за ринком телекомунікацій. Ними є: запобігання, виявлення та усунення порушень законодавства суб'єктами ринку телекомунікацій при здійсненні діяльності у сфері телекомунікацій. Крім того, зазначено, що об'єктом державного нагляду є визначена чинним законодавством діяльність суб'єктів ринку телекомунікацій, а також перевірка достовірності відомостей у документах, поданих заявником для отримання ліцензії, дозволів, та відповідності заявника і поданих документів ліцензійним умовам¹².

Згідно зі ст. 19-1 Закону України «Про телекомунікації» та розділу 2 Порядку здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій державний нагляд за ринком телекомунікацій здійснюється шляхом проведення перевірок, інших заходів відповідно до законодавства, спрямованих на запобігання, виявлення та усунення порушень законодавства суб'єктами ринку телекомунікацій. Перевірки можуть бути плановими (проводяться не частіше ніж раз на три роки відповідно до планів, що затверджуються НКРЗІ) та позаплановими (проводяться за рішенням НКРЗІ щодо питань, зазначених у цих рішеннях)^{13, 14}. Позитивним фактором є те, що в законі міститься перелік документів, необхідних для перевірки діяльності провайдерів телекомунікацій, а також основні питання, які мають вивчатись, та підстави для проведення позапланових перевірок.

Загалом, кількість проведених у 2011 р. заходів державного нагляду за видами діяльності суб'єктів на ринку телекомунікацій характеризується наступними показниками: щодо дотримання суб'єктами ринку телекомунікацій законодавства про телекомунікації – здійснено 543 перевірки, з питань дотримання законодавства про радіочастотний ресурс України – 878, а з питань реалізації радіоелектронних засобів – 166. Загальна кількість проведених у 2011 р. заходів державного нагляду порівняно з 2010 р. зменшилась на 23 % (1587 проти 2057). При цьому кількість виявлених порушень щодо кількості проведених заходів державного нагляду збільшилась на 47,4 %¹⁵. Враховуючи велику кількість порушень, маємо тенденцію неналежного виконання суб'єктами ринку телекомунікацій вимог чинного законодавства. Це потребує з боку уповноваженого публічного органу посиленого нагляду у відповідній сфері.

Дотримання телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги вимог законодавства в сфері телерадіомовлення є наступним пріоритетним напрямом контролю та нагляду в цій галузі. Він має проявлятися не тільки у перевірці виконання Конституції, законів України, інших нормативних актів, а й полягати у виявленні правопорушень, усуненні їх наслідків, що в подальшому за співробітництва із уповноваженими органами допоможе притягати винних осіб до відповідальності¹⁶.

У рамках додержання правових норм в цілому варто виділити нагляд за дотриманням законодавства про телерадіомовлення під час проведення виборчих кампаній та референдумів, а також щодо збереження мовниками частки вітчизняного продукту у їх програмах (передачах) та вживання мов при здійсненні телерадіомовлення. Крім того, необхідним є створення умов для забезпечення виконання вимог, передбачених Законом України «Про рекламу» щодо спонсорства і порядку розповсюдження реклами на телебаченні і радіомовленні¹⁷ та законодавства про захист суспільної моралі.

Наглядовими повноваженнями, спрямованими на реалізацію означених вище завдань, наділена Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення¹⁸. Вона – єдиний державний орган, до функцій якого належить здійснення офіційного моніторингу телерадіопростору. Окрім вітчизняних телерадіокомпаній, котрі є ліцензіатами Національної ради, здійснюються моніторинги програм іноземних мовників, ретрансльованих на територію України, що є необхідною складовою гарантування інформаційної безпеки України. Зазначені обов'язки виконуються відповідно до принципів законності, незалежності, об'єктивності, прозорості, доступності для громадськості, врахування культурної, ідеологічної й політичної багатомовності в суспільстві, врахування загальноєвропейських міжнародних норм та стандартів у галузі телерадіомовлення, повноти і всебічного розгляду питань та обґрунтованості прийнятих рішень¹⁹.

Технічні можливості моніторингового центру Національної ради дали змогу протягом 2011 р. здійснити постійний цілодобовий моніторинг усіх ефірних теле- та радіоканалів, які мовлять у Києві, 8 програм супутникового телебачення і радіо іноземних та вітчизняних організацій мовлення, а також 30 радіопрограм.

Загалом Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, її структурні підрозділи та інші уповноважені в цій сфері органи протягом 2011 р. виявили наступні порушення в галузі телерадіомовлення:

- недотримання умов ліцензії щодо виконання програмної концепції (107 телерадіоорганізацій);
- недотримання норм рекламного законодавства (18 телерадіоорганізацій).

Також було зафіксовано й інші порушення: відсутність або невчасне надання Національній раді редакційних статутів (1 телерадіоорганізація), відсутність передбаченого ліцензією мовлення (11 телерадіоорганізацій), невиконання рішень Національної ради щодо використання візуальних позначок під час трансляції фільмів (1 телерадіоорганізація)²⁰.

Третій пріоритетний напрям здійснення контролю та нагляду в сфері телебачення і радіомовлення стосується діяльності державних телерадіоорганізацій та належної реалізації державної політики в цій сфері.

Нагляд за виконання поставлених державою пріоритетних завдань та контроль за діяльністю телерадіоорганізацій, що перебувають у її власності, покладено на Держкомтелерадіо України. Згідно з чинним законодавством він є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади щодо забезпечення реалізації державної політики в інформаційній та видавничій сферах.

Для виконання покладених завдань Держкомтелерадіо України має право одержувати інформацію, документи і матеріали від державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності та їх посадових осіб, а також користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державними, в тому числі урядовими, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами²¹.

Таким чином, Держкомтелерадіо України, здійснюючи свої контрольні повноваження, не лише визнає перспективи подальшого розвитку сфери телерадіомовлення, а також вживає заходів для поліпшення художньої якості вітчизняних телерадіопрограм, захисту суспільної моралі від негативного впливу низько-

пробної аудіо- і відеопродукції та сприяє підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної інформаційної продукції і розповсюдження її на світовому ринку.

Отже, можемо зробити висновок, що контроль та нагляд є одним з основних засобів публічного адміністрування, що може застосовуватись стосовно сфери телебачення і радіомовлення. Попри те, що в правовій доктрині точаться суперечки щодо розрізнення чи ототожнення контролю та нагляду, пропонуємо вважати їх складовими одного засобу, який проявляється по-різному залежно від необхідної міри впливу на певний суб'єкт.

Під час здійснення контролю та нагляду уповноваженими публічними органами насамперед має враховуватись спрямованість на захист інтересів держави в цілому та окремих телеглядачів і радіослухачів. Наглядові повноваження контролюючих органів є не суто ізолюючими щодо телерадіомовної сфери, а тісно пов'язані з розвитком всіх ЗМІ та телекомунікацій, що підтверджує доцільність застосовуваного нами комплексного підходу у вивченні медіа.

¹ Андрійко О. Ф. Державний контроль і тенденції його розвитку в умовах ринкових відносин / Андрійко О. Ф. // *Правова держава*. – 1993. – № 4. – С. 49.

² Галлиган Д. Административное право: история развития и основные современные концепции / Галлиган Д., Полянский В. В., Стариков Ю. Н. – М. : Юристъ, 2002. – С. 331.

³ Мицкевич А. В. Основы теории государства и права : Советское государственное право. / Алексей Валентинович Мицкевич. – М., 1990. – С. 65.

⁴ Овсянко Д. М. Административное право: учебник / Овсянко Д. М. – М. : НОРМА, 1997. – С. 169.

⁵ Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 5 квітня 2007 р. № 877-V / Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 29. – Ст. 389.

⁶ Бесчастний В. М. Конституційне (державне) право зарубіжних країн : навч. посіб. / В. М. Бесчастний, О. В. Філонов, В. М. Субботін, С. М. Пашков. – [2-ге вид.] – К. : Знання, 2008. – С. 63.

⁷ Ярмак Х. П. Адміністративно-наглядова діяльність міліції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Ярмак Христофор Петрович. – Х., 2006. – С. 148.

⁸ Братель С. Г. Громадський контроль за діяльністю міліції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Братель Сергій Григорович. – К., 2007. – С. 32–35.

⁹ Про прокуратуру : Закон України від 5 листопада 1991 р. № 1789-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

¹⁰ Про прокуратуру : Закон України від 5 листопада 1991 р. № 1789-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

¹¹ Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення : Закон України від 23 вересня 1997 р. № 538/97-ВР // Відомості Верховної ради України. – 1997. – № 48. – Ст. 296.

¹² Про затвердження Порядку здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій та визнання такими, що втратили чинність, деяких рішень НКРЗ : рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації від 13 грудня 2012 р. № 649 / Офіційний вісник України. – 2013. – № 8. – Ст. 294.

¹³ Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 р. № 1280-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.

¹⁴ Про затвердження Порядку здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій та визнання такими, що втратили чинність, деяких рішень НКРЗ : рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації від 13 грудня 2012 р. № 649 / Офіційний вісник України. – 2013. – № 8. – Ст. 294.

¹⁵ Звіт щодо діяльності НКРЗ та стану телекомунікацій в Україні за 2011 рік / Національна комісія з питань регулювання зв'язку України. – К., 2012. – С. 26–27.

¹⁶ Братель С. Г. Там само. – С. 66.

¹⁷ Про рекламу : Закон України від 3 липня 1996 р. № 270/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 181.

¹⁸ Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21 грудня 1993 р. № 3759-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 10. – Ст. 43.

¹⁹ Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення : Закон України від 23 вересня 1997 р. № 538/97-ВР // Відомості Верховної ради України. – 1997. – № 48. – Ст. 296.

²⁰ Звіт Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення за 2011 рік / Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. – К., 2011. – С. 31, 34.

²¹ Про Положення про Державний комітет телебачення і радіомовлення України : Указ Президента України від 7 травня 2011 р. № 559/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 16. – Ст. 734.

Резюме

Марчук М. П. Контроль та нагляд у сфері телебачення і радіомовлення.

У статті розглянуто коло питань, які стосуються основних підходів до визначення понять «контроль» та «нагляд», аналізуються позиції провідних фахівців, у тому числі й у галузі адміністративного права щодо їх розрізнення чи ототожнення на основі низки кваліфікуючих ознак та висловлюється власний погляд стосовно порушеної проблеми.

На основі аналізу положень правової доктрини та нормативних актів автором наводяться дефініції цих термінів, визначається місце контролю та нагляду серед інших засобів регулювання відносин у сфері телебачення і радіомовлення, а також висвітлюються особливості їх прояву в цій сфері. Також пропонується класифікація найбільш поширених видів контролю та нагляду в телерадіомовній галузі на основі регульованих ними відносин. Їх розгляд представлений з окремих напрямків.

Ключові слова: контроль, нагляд, телерадіоорганізації, телекомунікації, засоби публічного адміністрування в сфері телебачення і радіомовлення, форми здійснення контролю та нагляду, класифікація контролю та нагляду в сфері телебачення і радіомовлення.

Резюме

Марчук М. П. Контроль и надзор в сфере телевидения и радиовещания.

В статье рассмотрен круг вопросов, касающихся подходов к определению понятий «контроль» и «надзор», анализируются позиции ученых относительно их различия или отождествления на основе ряда квалифицирующих признаков и высказывается собственный взгляд относительно поставленной проблемы.

На основе анализа положений правовой доктрины и нормативных актов автором приводятся дефиниции этих терминов, определяется место контроля и надзора среди других средств регулирования отношений в сфере телевидения и радиовещания, а также освещаются особенности их проявления в этой сфере. Также, предлагается классификация наиболее распространенных видов контроля и надзора в телерадиовещательной отрасли на основе регулируемых ими отношений. Их рассмотрение представлено по отдельным направлениям.

Ключевые слова: контроль, надзор, телерадиоорганизации, телекоммуникации, средства публичного администрирования в сфере телевидения и радиовещания, формы осуществления контроля и надзора, классификация контроля и надзора в сфере телевидения и радиовещания.

Summary

Marchuk M. Control and supervision in the field of television and radio.

The paper considers a range of issues relating to approaches to definitions of «control» and «supervision», analyzes the position of scientists on their distinction or identification on the basis of a number of aggravating circumstances and express their own opinion about the problem.

On the basis of an analysis of legal doctrine and regulations author provides definitions of these terms, the place of control and supervision, among other means of regulating relations in the sphere of television and radio, as well as highlights of their display in this area. Also, the proposed classification of the most common types of control and supervision of the broadcasting sector based on their regulated relations. Their consideration is presented in separate directions.

Key words: monitoring, supervision, TV and radio organizations, telecommunications, tools of public administration in the field of television and radio, forms of control and supervision, classification of control and supervision in the sphere of television and radio broadcasting.

Отримано 11.03.2013

УДК 342.736

Р. І. ПАРХОМЧУК

*Роман Ігорович Пархомчук, асистент кафедри
Національного університету державної податкової
служби України*

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОРУШЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ
У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ
З ДЕРЖАВНОЮ ЧАСТКОЮ ВЛАСНОСТІ**

В умовах економічної кризи все більше суб'єктів господарювання (в тому числі з державною часткою власності) піддаються ризику неплатоспроможності й банкрутства. З метою захисту прав та законних інтересів власників і кредиторів таких підприємств законодавством повинно бути чітко закріплено положення щодо того: до яких суб'єктів господарювання законодавство про банкрутство взагалі не застосовується або застосовується після отримання на це дозволу компетентного державного органу та до яких застосовується лише в певній частині та/або нормативно-правовим актом встановлено спеціальний порядок провадження у справі про банкрутство. Недосконалість правового регулювання у цій сфері породжує ризик заподіяння шкоди державі як власнику/співвласнику важливих для економіки та суспільства підприємств. Вказане обумовлює актуальність удосконалення такого правового регулювання.

Основою дослідження є праці вітчизняних вчених, які висвітлюють питання порушення провадження у справах про банкрутство підприємств (в тому числі з державною часткою власності), введення щодо них процедури розпорядження майном та призначення арбітражного керуючого – розпорядника майна. Такого роду дослідження висвітлено в працях В. В. Джуна, Б. М. Полякова, П. Д. Пригузи, М. І. Тітова, А. О. Селіванова, В. С. Щербини та інших.

Мета статті полягає в узагальненні існуючої законодавчої регламентації процедури порушення провадження у справі про банкрутство підприємств, зокрема, з державною часткою власності, виявленні недоліків правового регулювання у цій сфері та розробці рекомендацій щодо їх усунення.

Суб'єктом банкрутства відповідно до положень ст. 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» в редакції від 30 червня 1999 р.¹ є боржник, неспроможність